

Institutul de Istorie a Religiilor, Academia Română
Calea 13 Septembrie nr. 13, Aripa Vest, Et. III
050711 București
www.ihr-acad.ro

[DIHR Nr. 372/6.04.2026, luni.]

Colocviu național | București, 21 mai 2026

Istoria religioasă a României ca istorie religioasă a Europei: deturnări, manipulări și conflicte religioase în istoria României (1918-prezent)

Istoria religioasă a României nu a fost studiată decât sporadic cu metodele și instrumentele istoriei generale și comparate a religiilor și a rămas astfel departe de a fi integrată în ansamblul cercetărilor globale în studiul academic al religiilor. Istoriile particulare ale bisericilor, cultelor sau mișcărilor religioase de pe teritoriul României și ansamblul dinamicilor acestora în perioadele premodernă și modernă nu au fost încă asimilate critic într-o imagine de ansamblu de sine stătătoare și nu constituie încă un veritabil canton dintr-o istorie religioasă comparată a Europei. De cele mai multe ori, din rațiuni care nu au făcut ele însele încă obiectul unei investigații critice, unii cercetători s-au rezumat la evitarea aspectelor mai problematice de istorie religioasă – de la istoria antisemitismului în România la confiscarea politică extremistă a creștinismului ortodox în perioada interbelică – în timp ce revelațiile arhivistice din ultimele trei decenii oferă un câmp de cercetare prioritar și esențial, care nu va mai escamota tensiunile remarcabile înregistrate în istoria religioasă națională înainte și după cele patru dictaturi întinse pe durata a 61 de ani (1938-1989).

În același timp, istoricii religiilor de origine română care au avut acces la surse, metode și perspective istorico-religioase au studiat cu precădere istoria religiilor altor epoci și geografii. Istoria religioasă a Europei, deci inclusiv a României, a devenit un deziderat al disciplinei abia în ultimul sfert de secol, după cum o arată de pildă contribuțiile lui Burkhard Gladigow și sintezele apărute între timp, începând cu *Europäische Religionsgeschichte: ein mehrfacher Pluralismus* (2009). Mari teme perene și globale ale istoriei religiilor – precum reprezentarea identității și diversității religioase, strategiile de coabitare/excludere inter- și infra-religioasă, convertirea, in/toleranța religioasă, istoria instituțiilor, ritualurilor, disidențelor sau sincretismelor religioase, dinamica religiozității rurale/urbane în modernitate și atâtea altele – așteaptă să integreze inclusiv sursele istoriei religioase a României, începând cu varietățile sale istorice majore de creștinism, iudaism și islam, dar și cu ansamblul altor mișcări și curente religioase secundare și terțiare, până în contemporaneitate. Colocviul național organizat de Institutul de Istorie a Religiilor al Academiei Române își propune să continue astfel o dezbatere cu aceste coordonate, amintind totodată că unii istorici ai religiilor români au încercat să integreze izvoare religioase românești în perspectiva istoriei comparate și universale a religiilor în anii 1870-1930 (cu precădere mitologie și folclor), iar cel mai îndepărtat precursor poate fi considerat deja Hasdeu, prin *Istoria toleranței religioase în România* (1866/1868) – „[...] dacă intențiunea noastră ar fi de a schița istoria religiunilor în România”.

Keynote lecture pentru Colocviul din 2026 va fi oferită de

Doamna dr. Jenny Butler

University College Cork | General Secretary of the *European Association for the Study of Religions*
Theorising the Study of Religions: Conceptual Categories and Their Implications.

Propunerile de comunicări vor cuprinde coordonatele cercetătorului, un titlu și un rezumat (în limbile engleză sau franceză, de max. 250 de cuvinte) și vor putea fi trimise până la data de **8 mai 2026** la adresa secretariat(at)ihp-acad.ro. Participanții selecțaiți vor trimite o schiță a comunicării (în limbile engleză sau franceză, minim 3.000 cuvinte incluzând bibliografia) până la data de **17 mai 2026**. Fiecare comunicare va fi distribuită în prealabil participanților pentru a stimula dezbaterile. Comunicările și dezbaterile vor avea loc în **limbile engleză și franceză**.

Colocviul va avea loc în data de **21 mai 2026**, la sediul Institutului din Casa Academiei, Calea 13 Septembrie nr. 13, aripa Vest, et. III, 050711 București. Colocviul va fi accesibil publicului în limita locurilor disponibile și va fi totodată difuzat online (Zoom/YouTube). Nu se percep taxe de participare.

Începând din 2024, *Istoria religioasă a României (1500-2000)* este un proiect multianual de cercetare al Institutului de Istorie a Religiilor inițiat și sprijinit prin Consiliul științific al Institutului și aprobat de Academia Română. El va include și o bibliografie critică de rezumate în limba engleză ale contribuțiilor relevante apărute în România în ultimii 150 de ani. Prima ediție a colocviilor naționale cu tema *Istoria religioasă a României ca istorie religioasă a Europei* a avut loc la 13 mai 2025 la Casa Oamenilor de Știință, iar lucrările care au dezbătut **Concepte, probleme și perspective comparative** pot fi urmărite pe [canalul de YouTube al Institutului](#).

Colocviul din 21 mai 2026 va comemora 35 de ani de la asasinarea lui Ioan Petru Culianu (21 mai 1991) și va aniversa 30 de ani de la inițierea primei asociații profesionale de istoria religiilor în România, *Asociația Archaeus*, cea care avea să propună, zece ani, două periodice internaționale de profil și un Congres european mai târziu, fondarea Institutului de Istorie a Religiilor al Academiei Române.

Proiectul de cercetare *Istoria religioasă a României* va fi reprezentat de mai multe paneluri și comunicări inițiate și organizate de cercetătorii Institutului de Istorie a Religiilor al Academiei Române în cadrul **Religions 360° | 22nd EASR & IAHR Regional Conference 2026**. Congresul mondial al disciplinei va avea loc la București în perioada 20-25 septembrie 2026 și va reuni profesori și cercetători din **315 universități și institute de cercetare din 227 de orașe din 57 de țări și 6 continente**. Toate detaliile sunt accesibile la <https://www.religions360.eu/>.

